

Voorzitter, College, Gemeenteraadsleden en andere geïnteresseerden,

Graag wil ik mijn dank overbrengen aan de ambtelijke organisatie voor de enorme hoeveelheid werk die verzet is om deze verantwoording en opmaat naar de begroting 2025 vorm te geven. In werksessies met de raad is ambtelijk veel energie gestoken om het begrotings- en verantwoordingsproces bij de raadsleden goed op het netvlies te krijgen. De vele vragen naar aanleiding van de financiële stukken zijn servicegericht opgepakt, waardoor wij als raad ons werk goed kunnen doen. Dank daarvoor.

Inleiding Jaarrekening en Jaarstukken 2023

Eerst bespreek ik kort de jaarrekening 2023 en de Jaarstukken grondbedrijf 2023, Daarna kijk ik vooruit aan de hand van de kadernota.

Het afgesloten jaar is afgesloten met een positief resultaat van ruim 6 miljoen euro, het eigen vermogen is gegroeid naar 35% van het balanstotaal. De financiële positie is maarmee gezond. Nieuwegein is voor de VVD een vooruitstrevende en financieel degelijke stad waar je wilt blijven. Want ondanks dat we de afgelopen jaren de financiële positie hebben verbeterd, hebben we de lastendruk voor onze inwoners relatief laag kunnen houden.

Dat is belangrijk omdat er zware jaren aankomen. Jaren waarin we keuzes moeten maken om te voorkomen dat we op de pof moeten leven. Het college moest over 2023 de rechtmatigheidsverantwoording voor het eerst worden afgeven door het. Als raad hebben we de grens van 1% rechtmatigheidsfouten vastgesteld. Die grens is niet gehaald. Aangezien de verantwoordingsregels zijn gewijzigd en de over- en onderschrijdingen nauwelijks afwijken van die in eerdere jaren, is de VVD blij dat de Raad hier snel met het college over in gesprek gaat.

Het afgelopen jaar hebben wij aangegeven dat veiligheid ontzettend belangrijk is voor onze gemeente. Wij constateerden toen dat preventie- en cameratoezichtmiddelen zijn overgeheveld naar 2023. **Kan de burgemeester aangeven waar deze middelen het afgelopen jaar voor zijn ingezet? Welke plannen zijn er voor de komende jaren om cameratoezicht actief preventief in te zetten om de veiligheid in onze wijken te vergroten?**

Onze vooruitblik

Kadernota

De komende jaren zullen zwaar worden. Het tekort van 2026 – 2028 lijkt nu zo'n 13,5 miljoen euro te zijn. De VVD staat voor een vooruitstrevende, veilige en financieel degelijke stad waar je wilt blijven. De VVD beoordeelt deze Kadernota langs de lijnen: veilige en aantrekkelijke wijken, zorg, en financiële degelijkheid.

A. Veilige en aantrekkelijke wijken

Wij willen dat onze wijken veilig zijn en er aantrekkelijk uitzien. Daarbij gaat het om invloed van de openbare ruimte op sociale veiligheid, vandalisme, diefstal of beroving. Zacht en hard dus.

De afgelopen jaren is het onderhoudsniveau van ons groen niet om over naar huis te schrijven. Als je vanuit Papendorp naar huis rijdt, zie je het iedere dag... het enorme verschil van bijvoorbeeld de middenberm. Eigenlijk zie je dat in heel onze stad terug, en dat is wel een van de factoren die sociale onveiligheid vergroten. Maar ook is het onze visitekaartje voor iedereen die dagelijks onze stad binnenrijdt. Alle inspanningen rondom citymarketing hebben dan niet veel zin als de eerste indruk rommelig en slordig is.

Als we dan zien dat de budgetten voor regulier onderhoud met betere buurten worden samengevoegd, dan hebben wij daar zorgen over. Ten eerste omdat het een lang kostbaar project is en maar een deel van Nieuwegein behelst. De VVD wil dat alle wijken goed onderhouden worden.

Het groenonderhoud wordt dit jaar opnieuw aanbesteed. Kan de wethouder aangeven dat niet alleen op de prijs wordt gestuurd maar ook op andere zaken zoals kwaliteit? Hoe voorkomen we dat tekorten bij betere buurten niet ten koste gaan van regulier onderhoud?

B. Zorg

Op vrijwel alle beleidsterreinen gaan de lasten omhoog. Opvallend zijn cijfers voor het sociaal domein (jeugd en WMO) die een zorgwekkend beeld laten zien: een kwart van de lasten houden verband met dit beleidsterrein. En als we niet oppassen, stijgt dit verder tot 50% van onze begroting. De opgaven zijn dus groot, terwijl burgers verwachten dat de gemeentelijke dienstverlening dichterbij hen komt te staan.

Dat de kosten stijgen is niet zo gek. Maar pak nu eens huishoudelijke hulp. Meer dan de helft van deze huishoudens heeft de huishoudelijke hulp opgezegd en maakt nu gebruik van de WMO. Huishoudelijke hulp kost de gemeente 245 euro per maand per huishouden, de eigenbijdrage is 19 euro. De VVD snapt dat onze gemeente – in tegenstelling tot enkele andere gemeenten – nog geen inkomenstoets heeft ingevoerd omdat het wettelijk kader daarvoor ontbreekt. Maar we roepen de wethouder op dit zo snel mogelijk te doen zodra de wet dat toelaat. Daarnaast zou er gekeken kunnen worden naar een soort stimuleringsmaatregel zoals ze bij IJsselstein doen (750 om het zelf te organiseren). **Bent u daartoe bereid?**

Alleen de kaasschaaf is niet voldoende. We moeten realistische keuzes maken voor de toekomst. Wellicht helpt het burgerberaad hierbij, zodat de zorgvraag van mensen die het echt nodig hebben ingevuld kan worden. Het sociaal domein is geen hangmat maar een vangnet.

C. Financieel perspectief

Duidelijk is dat ondanks de meicirculaire het beeld tot 2028 slecht is. Het wordt steeds moeilijker om onze ambities in combinatie met de opgaven te realiseren. We ontkomen er niet aan onze ambities tegen het licht te houden en keuzes te maken. Dan helpt het niet als partijen – zoals tijdens de AvdS gebeurde – op voorhand aangeven op welke punten geen andere keuzes gemaakt mogen worden. Het werkt alleen maar als we alles integraal bezien en dan tot keuzes komen. Wellicht zijn die in sommige gevallen nog wel beter of slimmer dan wat we tot nu toe deden.

In ieder geval is het voor de VVD duidelijk dat wij op voorhand niets uitsluiten. 13,5 miljoen tot 2028 zal onherroepelijk pijn doen op sommige dossiers. Wij willen een structureel sluitende begroting. **Dat betekent dat we tekorten niet meerjarig via de algemene reserve kunnen blijven dichten. Bent u dat met ons eens?**

De VVD is dan ook blij dat veel partijen tijdens de AvdS hebben aangegeven dat het college er alles aan moet doen om 2025 al sluitend te krijgen. De meicirculaire biedt al enige verlichting.

Tot slot hebben we zorgen over toekomstige overschrijdingen. We hebben besluiten genomen over grote investeringen. Denk hierbij aan de verbouwing van het stadshuis, de tijdelijke sporthal en Merwestein. Iedere keer moet er meer geld bij dan begroot. Op deze manier is het dweilen met de kraan open. Want als we minder willen uitgeven, dan moeten we scherper aan de wind gaan zeilen om overschrijdingen te voorkomen. Natuurlijk heeft ieder project zijn verhaal, **maar we willen graag een uitspraak van het college over hoe we de kapitaallasten in de hand gaan houden.**

Conclusie

Voorzitter, samenvattend hebben we zorgen als het gaat om veiligheid, de uitstraling van onze wijken en daarmee ons groenonderhoud, en natuurlijk de jeugd en WMO. Als we daar de juiste keuzes in maken voor de toekomst, krijgen we een samenleving waarin iedereen zo veel mogelijk zelfstandig zaken oplost, eigen keuzes kan maken maar ook echt verantwoordelijkheid voor elkaar neemt en dat er een vangnet is voor wie dat echt nodig is. Wij willen daarom bereiken dat al onze wijken er veilig, leefbaar en aantrekkelijk uitzien, ook voor starters, ouderen en doorstromers.

In de kadernota zien we dat budgetten en reserves voor regulier beheer en onderhoud met betere buurten worden samengevoegd. Dat vindt de VVD zorgelijk. Het betere buurtenproject is kostbaar en bestrijkt maar een deel van Nieuwegein. Regulier beheer en onderhoud is voor de hele stad. Wij vinden dat iedere inwoner moet kunnen ervaren dat hij in een veilige, leefbare en aantrekkelijke wijk leeft.

Wij willen dat onze inwoners met een zorgvraag weten hoe ze zelfstandig - eventueel met hun zorg/ondersteuningsmantel - snel hun noodzakelijke hulp kunnen organiseren met zo min mogelijk bureaucratie en verkokerde loketten. Een menswaardig vangnet moet er zijn, maar een groter beroep op het zelfstandig organiseren is de komende jaren onontkoombaar. Dat moet in goede banen geleid worden, bijvoorbeeld door wachttijden

en doublures in intakes te vermijden en mantelzorgers vooral te laten zorgen en niet te bedelven onder eindeloze procedures.

Wij willen voorts dat elke inwoner onze degelijke financiële keuzes kan begrijpen. Dat vergt wat van ons allen, want wij moeten die keuzes allereerst ook kunnen uitleggen aan onze inwoners. Wij vragen het college daarom om nadrukkelijke aandacht en een publieksvriendelijke verantwoording in de media van de kadernota en de begroting. Dit kan bijvoorbeeld met infographics. De vorm laat de VVD graag aan communicatiespecialisten over, maar wel moet daarin overzichtelijk en duidelijk zijn: waar komt het geld vandaan, waar geven we het aan uit, wat komen we tekort en hoe lossen we het op. **Is het college bereid om communicatie met de inwoners op deze manier ter hand te nemen?**

De VVD staat voor een liberale samenleving waarin iedereen zo veel mogelijk zelfstandig zaken oplost, eigen keuzes kan maken en verantwoordelijkheid voor elkaar neemt. De overheid stimuleert dit maar is daarnaast een vangnet.

Dank u wel, voorzitter.